

Nagy Anita

Büntető ügyvitel: elnapolás és elhalasztás

Hazánk más országokkal egyetemben egyre inkább tapasztalja a bűnözés növekedését, a bűncselekmények számának drasztikus emelkedését. A bűnüldöző hatóságoknak új kihívásokkal kell szembenézniük, hiszen új bűncselekményformák jelentek meg a gazdasági globalizáció kísérő jelenségeként, illetve egyre nagyobb problémát jelent a szervezett bűnözés elharapódzása is. Bárd Károly ezt azzal indokolja, hogy

„ a századfordulón a büntetőjogban, a büntetéstanban struktúra-váltás következett be: a tett büntetőjogot felváltotta a tettes személyiségére orientáló büntetőjog, és a tényállás elemei közé szubjektív elemek is beiktatásra kerültek. Így az elkövetett bűncselekmény körülményeinek felderítése mellett a tettes személyiségének szakértő bevonásával történő alapos vizsgálata is szükségessé vált. Emiatt a büntetőeljárás hosszabb és bonyolultabb lett.”¹

A bíróságokon egymásra tornyosulnak az ügyek, így azok képtelenek a törvényes határidőket tartani. Egy-egy bonyolultabb büntetőügy több évig is elhúzódhat a nyomozás megindításától az ügyet érdemben lezáró jogerős bírósági határozat meghozataláig.²

Napjainkban így, egyre több vád éri a bíróságokat amiatt, hogy a büntetőügyek elhúzódnak, későn születnek meg a bírósági döntések. Ennek oka részben, a bűncselekmények számának jelentős mértékű növekedése, másrészt a büntető ügyek egyre bonyolultabbá válása.

Tény az is, hogy a bíróságok nagyon leterheltek, nem ritka, hogy egy-egy bíró kezén 200-nál több folyamatban lévő ügy van és emellett nyomozati bírói funkciót is el kell látnia egy elsőfokú bírónak és emellett sok helyen a szabálysértések elbírálása is az elsőfokú tárgyaló bírót terheli.³

Ezen probléma orvoslásának egyik járható útja, a büntetőeljárás egyszerűsítése, gyorsítása, avagy hatékonyabbá tétele, melynek gondolata régóta foglalkoztatja a jogtudományt és a jogalkotást.⁴ A rendszer akkor hatékony, ha egyszerű, gyors, alapos, költségkímélő, továbbá

¹ Bárd Károly: A büntető hatalom megosztásának buktatói, Bp, 1987. 28.p.

² Tarr Ágnes: A büntetőeljárás egyszerűsítésének alkotmányjogi kérdései, különös tekintettel az úgynevezett külön eljárásokra Collectio Juridica Universitatis Debreceniensis V. 227.p.

³ Nagy Anita: Eljárást gyorsító rendelkezések az Emberi Jogok Európai Egyezményben, az Európa Tanács Miniszteri bizottságának ajánlásában, az Európai Unióban és hazai jogalkotásban: PhD értekezés Miskolc: Miskolci Egyetem, 2007. 400 p.

⁴ A jogalkotói törekvések, - mint ahogy arról a történeti részben is szóltam, - konkrétan törvény formájában is manifesztálódtak, melyre példaként említeném az 1921.évi XXIX. törvénycikket, a büntető igazságszolgáltatás egyszerűsítéséről, és az 1930.évi XXXIV. törvénycikket, a törvénykezés egyszerűsítéséről.

az alkalmazott büntetőjogi szankciónak pozitív megelőző hatása van a bűncselekmények számának alakulására.⁵

A büntetőeljárás gyorsítását számos dokumentum szorgalmazza, így az Európa Tanács már korábban idézett R (87) 18. számú Ajánlása a büntető igazságszolgáltatás egyszerűsítéséről⁶, az Emberi Jogok Európai Egyezményének 5. és 6. cikke, valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezménye 14.3.§-ában foglalt követelmények, amelyekkel már korábban a megelőző fejezetekben foglalkoztunk.

Ezen dokumentumokban az egyszerűsítés szerepel, ugyanakkor a büntetőeljárás egyszerűsítése és ésszerűsítése nem azonos fogalmak. A büntetőeljárás hosszú történelmi fejlődés eredményeként, mind összetettebbé és különféle jogi garanciákban gazdagabbá vált. Jogtörténeti gyökerekre visszavezethető, hogy a napoleone Copde Penale óta eltelt időszakban, az Európában kialakított büntető eljárásjogi modell „mesterségesen bonyolítottá” vált. Ennek oka, hogy az igazság felderítését és az igazságos döntést gyakran az egyszerűsítés ellen ható intézmények létrehozásával vagy fenntartásával érték el.

Összegésképpen mindenképpen kijelenthetjük, hogy akár a hatályos akár a korábbi büntetőeljárás törvényeket vizsgáljuk a törvényi szabályozás célja a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának növelése, amely hatékonyságának képlete igen összetett. A büntető igazságszolgáltatás végső soron akkor hatékony, ha funkcióját maradéktalanul betölti.; vagyis ha minden bűncselekményre fény derül, ha minden bűnöst felelősségre vonnak, de senkit nem ítélnék el ártatlanul vagy a törvény tilalma ellenére, ha a felelősségrevonás törvényes és igazságos, és a bíróságok a felelősség megállapítása során a humanizmust és a szigort, a differenciálást és az egységes törvénykezést juttatják érvényre.⁷

Ugyanezt a véleményt támasztja alá Farkas Ákos, aki szerint. „, a büntető igazságszolgáltatás akkor racionális, ha hasznos, hatékony és egyben legitim is.”⁸

Finszter Géza pedig megállapítja, hogy az alkotmányos büntetőeljárás eszméje az, ha:

- képes megvédeni az emberi és polgári jogok klasszikus értéseit,
- hatékony védelmet nyújt a társadalomnak a bűnözés ellen,

⁵ Farkas Ákos: A falra akasztott nádpálca avagy a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának korlátai, Bp. 2002,98.p.

⁶ Nagy Anita: Az Európai Unió és a büntető eljárásjog kapcsolatának főbb kérdései *PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCIENSIS SERIES JURIDICA ET POLITICA* 23:(1) pp. 205-229. (2005)

⁷ Szabóné Nagy Teréz A büntető igazságszolgáltatás hatékonysága, Budapest, 1985. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 109.p.

⁸ Farkas Ákos: A büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának korlátai Kandidátusi értekezés(kézirat) Miskolc. 1994.142.p.

*-ésszerűvé és gazdaságossá teszi a büntetőjogi igény érvényesítését,
-a büntető igazságszolgáltatás internacionális rendszerének megteremtése.*⁹

A magyar büntetőeljárásban az utóbbi évtizedekben bekövetkezett változások egyik markáns megjelenési formája, a konszenzuális elemek erősödése. Ennek kapcsán egyre nagyobb tér nyílik az opportunitásnak, vagyis amikor a büntetőügyekben eljáró hatóságok –a törvény által biztosított garanciák mellett – bizonyos célszerűségi szempontokat figyelembe véve eltekinthetnek attól, hogy az állam büntető igényének érvényt szerezzenek.

Az ügyek elhúzóási okainak csoportosítása

Az egyetemi oktatói állásomat megelőzőleg a Miskolci Városi Bíróságon voltam büntető ügyszakos bíró, s ez idő alatt számos olyan élményem maradt meg a gyakorlatból, amit mostani fejezetben fel szeretnék használni, figyelemmel is az időközben bekövetkezett jogszabályváltozásokra.

A bírák idejének jelentős részét foglalja le az adminisztratív munka, amelynek jó részét a jövőben igazságügyi ügyintézői diplomával rendelkező tisztviselők is el tudnák látni véleményem szerint.¹⁰

Ezen „kedvelt” adminisztratív munka közé tartozik a havi statisztikai adatszolgáltatás, amely már lényegesen egyszerűbb, hiszen számítógépen minden adatot tárolnak.

Ennek alapján azt mondhatjuk, hogy az **ügyek elhúzóását két** csoportra oszthatjuk: elnapolt ügyekben és elhalasztott ügyekben.¹¹

⁹ Finszter Géza: Az alkotmányos büntetőeljárás és a nyomozás. Fundamentum 1997/2 elektronikus változat <http://www.c3.hu/~indok/f/index.htm>

¹⁰ A Miskolcon 2006 –án tartott EU Project konferencián az Eu országokból érkező (Finn,Olasz,Svéd..stb) professzorok részéről nagy érdeklődést mutatott az, hogy Magyarországon képezünk olyan tisztviselőket, jegyzőket főiskolai oktatás keretében akik alkalmasak arra, hogy önállóan mostani bírói adminisztratív feladatokat lássanak el.

¹¹ A tárgyalás időbeli folytonosságára tekintettel a Be. 287.§-a szerint , amennyiben a bíróság a tárgyalást meg kezdte, úgy „bizonyítás kiegészítése céljából (a közvetítői eljárás eredményes befejezése érdekében 2006.évi LI.tv 285.§-val megállapított szöveg), vagy más fontos okból – a tárgyalást elnapolhatja.

ELNAPOLT ÜGYEKBEN

ELHALASZTOTT ÜGYEKBEN

1. a vádlott meg nem jelenése	8. a vádlott meg nem jelenése
2. a tanúk meg nem jelenése	9. az ügyész meg nem jelenése
3. a tanú elővezetésének nem teljesítése	10.a vádlott elővezetésének nem teljesítése
4. szakértői vélemény késedelme	11. az idézés szabályszerűtlensége
5. a szakértő meg nem jelenése	12.a bíróság működésében felmerülő objektív ok
6. a megkeresés eredménytelensége	13. a védő meg nem jelenése
7. tárgyaláson felmerült új bizonyítási indítvány	

A fenti csoportosításokat követve a továbbiakban részletesen mutatom be az egyes okok előfordulásával kapcsolatos problémákat külön-külön az elnapolt és elhalasztott ügyekben. (ahol lehet példákkal teszem szemléletesebbé az értelmezést)

A vádlott meg nem jelenése, elővezetés nem teljesítése

A vádlott meg nem jelenése mind az elhalasztott, mind pedig az elnapolt ügyekben eredményezheti az eljárás elhúzódását és tulajdonképpen ez az ok fordul elő leginkább a bírósági gyakorlatban, mivel a vádlott távollétében a tárgyalás (a Be.-ben meghatározott kivételektől eltekintve¹²) nem tartható meg. Amennyiben a vádlott a szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg, és ezt előzetesen, mielőtt az akadály tudomására jut, haladéktalanul, vagy ha már nem lehetséges, az akadály megszűnése után nyomban, alapos okkal nem igazolja elővezetése rendelhető el.¹³

Az elővezetés természetesen csak akkor alkalmazható, ha az idézés szabályszerű volt és ennek ellenére nem jelent meg a vádlott, azaz a lakcím ismert volt, ez pedig a bíróságra visszaérkező tértivevényből derül ki pontosan.

(A bíróság sokszor költségkímélés okából illetőleg az ügy jellege miatt rendőri útbaindítást is kibocsáthat elővezetés helyett.)

¹² Be.281.§ (4) A tárgyalás a vádlott távollétében megtartható, ha az eljárás tárgya a vádlott kényszergyógykezelésének elrendelése, és az állapota miatt a tárgyaláson nem jelenhet meg, illetőleg a jogainak gyakorlására képtelen. Ha az eljárás több vádlott ellen folyik, a vádlott távollétében is megtartható a tárgyalásnak az a része, amely őt nem érinti, ekkor a meg nem jelent vádlott védőjének távollétében a tárgyalásnak ez a része akkor is megtartható, ha a védelem kötelező.

(5)...a tárgyalást a szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent, szabadlábon lévő vádlott távollétében is meg lehet tartani, a bizonyítási eljárást azonban (felmentés, megszüntetés eseteit kivéve) nem lehet befejezni.

¹³ Be. 69.§ (1) bekezdés a)pont

Példaként vegyük azt az esetet, amikor a vádlottat 100-200 km-ről kell elővezetni egy csekély súlyú ügyben, úgy elegendő első alkalommal (legalábbis volt bíróként ezt az elvet követtem) csak rendőri *útbaindítás* elrendelése és ezt követően – ha az enyhébb súlyú intézkedés nem járt eredménnyel – lehet az elővezető parancsot kiadni.

Jellemző lehet emellett egy csekély súlyú ügyben még az is, - főleg ha a vádlott büntetlen előéletű – hogy a bíróság a tárgyalásra csak azzal a *figyelmeztetéssel* idézi, hogy amennyiben a következő tárgyalásra mégsem jönne el, akkor a bíróság vele szemben elővezetést fog alkalmazni, amelynek költségeit neki kell viselnie. (ld. melléklet)

Előfordul, hogy a vádlottat, még ilyen szankciók mellett sem lehet a bíróság elé állítani. Ekkor van lehetőség arra, hogy a bíróság a vádlott előzetes letartóztatását rendelje el. ¹⁴

Természetesen teljesen más a bíróság eljárása akkor, ha a vádlott ismeretlen helyen tartózkodik, hiszen ilyenkor a bíróságnak a lakcíme felkutatása felől kell intézkedni. Ez a gyakorlatban úgy történik, hogy a bíró elrendeli a vádlott lakcímének figyelését, illetőleg kér időközönként:

-lakcímközlőt

-polgármesteri hivatal felé megkereséssel él (ez elsősorban kisebb településeken vezet eredményre)

-megkeresi a IM Büntetés Végrehajtási Parancsnokságát (IMBVOP)-t azzal, hogy a vádlott jelenleg esetleg nem tartózkodik-e valamely büntetés-végrehajtási intézetben,

-él az ún. „ nyílt rendőri információval” a vádlott lakóhelyének megállapítása végett. (ld. mellékletek).

A Be 281.§-a (7) bekezdése¹⁵ szerint amennyiben a vádlottat a kitűzött új tárgyalási határnapra azért nem lehet elővezetni, mert a lakóhelyétől ismeretlen helyre távozott, (azaz a kézbesített idézés nem „ nem kereste „ jelzéssel, hanem azzal érkezett vissza a bírósághoz, hogy „ismeretlen helyre költözött”) illetőleg ha az újabb tárgyalási határnapig az elfogatóparancs alapján a vádlottat nem sikerült a bíróság elé állítani, akkor a bíróság megállapítja , hogy a vádlott ismeretlen helyen tartózkodik és ezt követően a Be. XXV. Fejezetében alkalmazott „ Eljárás a távollévő terhelttel szembeni” eljárás szerint jár el.¹⁶ A Be.

¹⁴ Be. 129.§ (2) bekezdés b) pont

¹⁵ A fenti jogszabályhelyt a 2002.évi I.törvény 170.§-ának (2) bekezdése iktatta be. Ezen bekezdés a 2006.évi LI. törvény 130.§-ának (2) bekezdésével megállapított szövege. A rendelkezés 2006. július 1. napjával hatályba lépett.

¹⁶Ezt tartalmazza a Be. 281.§ (5) bekezdése

tehát nem rendelkezik kifejezetten az elfogatóparancs kibocsátása előtt, az ún. lakcímnnyomozásról,(a vádlott felkutatására tett intézkedésekről) azonban a gyakorlat (legalábbis a Miskolci Városi Bírósági) gyakorlat azt mutatja, hogy ilyen esetekben a bírók többsége - az elfogatóparancs kibocsátása előtt- megteszi ezeket a szükséges intézkedéseket, hiszen teljesen értelmetlenné lenne például akkor elfogatóparancsot kibocsátani, miközben a vádlott más ügyben jogerős szabadságvesztését tölti és ez az információ viszont csak az IMBVOP által kért információból kapható meg.

Amennyiben tehát a vádlott ismeretlen helyen tartózkodik, úgy a Be. XXV. Fejezete lesz irányadó, azaz az eljárás a távollévő terhelttel szemben, amely ügyészi indítvánnyal indul amelyről azonban majd a négy külön eljárásnál részletesen szólunk.

A vádlottak meg nem jelenése sokkal bonyolultabb és nehezebb feladat egy nagyobb vádlott számú ügyben.

Tételezzük fel, hogy egy ügyben 10 vádlott szerepel. Ekkor nagyon valószínű, hogy a vádlottak a tárgyalások során nem mindig egyformán jelennek meg. Így például, ha a bíróság az érintett tárgyalási napra 10 vádlott mellé 5 tanút is idéz és nem valamennyi vádlott jön el, akkor a bíróságnak sajnálatos módon addig kell az eljárást elhúznia, míg valamennyi vádlottra vonatkozólag a tanúkat – feltételezve, hogy a tanú valóban érintett mindegyik vádlott tekintetében – meg tudja hallgatni, hiszen a Be. lehetőséget teremt arra, hogy : „szükség esetén a bíróság a már kihallgatott tanú, illetőleg szakértő megidézését és a vádlott jelenlétében való ismételt kihallgatását, illetőleg meghallgatását rendelheti el.....”¹⁷

A szükségességet pedig több minden megteremtheti. Így álláspontom szerint pusztán az a tény is, hogy a vádlott az ügy lényegét érintő érdemi kérdést kíván feltenni a tanúnak, ami miatt szükséges lesz a tanú ismételt megidézése, illetőleg eltérő vallomások alapján a vádlott és tanú szembesítése, amely szintén feltételezi mindkettő (vádlott,tanú) együttes jelenlétét a tárgyaláson. Ebből következőleg előfordulhat olyan eset, amikor a tanúnak esetleg kétszer háromszor illetőleg többször kell tárgyalásra mennie.

Külön problémát vethet fel az úgynevezett „részbefejezések „ kérdése, azaz ahol 10 vádlottból, csupán 5 tekintetében sikerült ítéletet hozni, mivel a többi vádlott esetleg ismeretlen helyen tartózkodik és felkutatásuk nem járt eredménnyel. Ezekben az esetekben is az a sajnálatos helyzet áll elő, hogy a tanúnak nemcsak a már befejezett vádlottak ügyében

¹⁷ Be. 281.§ (8)bekezdés

kellett tárgyalásra járnia, hanem a jövőt illetően -amennyiben a vádlottak „előkerülnek”- újabb tárgyalási határnapokra számíthatnak a tanúk.

Mindent összefoglalva a vádlotti meg nem jelenés, az elhalasztott ügyekben is probléma, de még inkább gondot jelent az elnapolt ügyekben, ahol a bíróság már eljutott egy bizonyítási pontig, s a vádlott(ak) hibájából nem tudja ezt tovább folytatni.

A tanúk meg nem jelenése¹⁸

A tanúk meg nem jelenése elnapolt ügyekben különösen akkor kellemetlen, ha egy Nagyobb vádlott számú ügyről van szó, s a bíróságnak a tanú meg nem jelenése ¹⁹ miatt kell elnapolnia a tárgyalást. Természetesen a Be. lehetőséget teremt a tanúval szemben is az idézéssel szembeni mulasztás következményeinek alkalmazására (elővezetés, rendbírság).

El kell határozni azonban azt az esetet, amikor a tanú (és ugyanez vonatkozik a vádlottra is) önhibájából olyan állapotban jelenik meg, hogy nem hallgatható ki, illetőleg az eljárási kötelezettségeit nem képes teljesíteni, ekkor „ a következő kihallgatásra, illetve eljárási kötelezettségeinek teljesítése érdekében a terhelt elővezetése rendelhető el, a tanú rendbírsággal sújtható..”²⁰

Az eljárás gyorsítását eredményezheti a Be. azon rendelkezése – amely kivételes esetekben ugyan – de lehetőséget teremt arra, hogy a tárgyalást megelőzően is kihallgatható legyen a tanú:

„ a tárgyalást megelőzően a tanú bíróság előtti kihallgatásának akkor van helye, ha

a) a tanú az életét közvetlenül veszélyeztető állapotban van,

b) megalapozottan feltehető, hogy a tanú a tárgyaláson nem jelenhet meg.”²¹

Ugyanúgy ahogy a vádlottnál, úgy a tanúnál is előfordulhat problémaként az, hogy a tanú idézése során a tértivevény akként érkezik vissza, hogy a tanú ismeretlen helyre költözött és a

¹⁸ Lemondás a tárgyalás esetén nem beszélhetünk erről, hiszen ezen eljárás során a tárgyalási bizonyítás helyett, nyilvános ülés megtartására kerül sor. Lásd részletesebben: Nagy Anita Lemondás a tárgyalásról történeti fejlődése

PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCIENSIS SERIES JURIDICA ET POLITICA 25:(1) pp. 155-172. (2007)

Nagy Anita. A vádalkuról

ÜGYÉSZEK LAPJA 15:(5) pp. 19-35. (2008)

¹⁹ Be. 69.§ (1) bekezdés b) pont

²⁰ Be. 69.§ (2) bekezdés

²¹ Be.87.§

felkutatására tett intézkedések nem vezettek eredményre. Ekkor a bírósági gyakorlatban (Miskolci Városi Bírósági gyakorlat) kialakult szabály szerint felolvashatja a bíróság a tanúnak a nyomozás során tett vallomást, - ,mint okirati bizonyítékot – és ezzel tárgyalás anyagává teheti a tanú vallomását, tehát megteremtheti annak lehetőségét, hogy a bizonyítási eljárás a tanú vallomása miatt ne rekedjék meg. (erre vonatkozik a Be. 296.§ (1) bekezdés a) pont I.fordulata)

Előfordulhat az is, hogy időközben az egyik tanú elhalálozik. Ekkor az eljárás ugyanaz, mint a fenti esetben, azaz a bíróság felolvasással teszi a tárgyalás és így a bizonyítás anyagává a tanúvallomást.

A tanú elővezetésének nem teljesítése

A tanú elővezetésének nem teljesítése akkor fordulhat elő, ha már volt korábban tárgyalás, s amelyen a tanú szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, ezért a bíróság a Be. 69.§ (2) bekezdése értelmében az elővezetését rendelte el, ezt azonban a rendőrség nem tudta foganatosítani. Ennek oka lehet egyrészt az, hogy a tanú nem tartózkodott az elővezetés időpontjában otthonában, illetőleg a bíróság által ismert címen, illetőleg előfordulhat az is , hogy ismeretlen helyre költözött. Ilyenkor az egyik leglényegesebb kérdés a rendőri jelentés tartalma, azaz az a tény, hogy miért nem tudták teljesíteni az elővezetést. Amennyiben azzal indokolják az intézkedés eredménytelenségét, hogy a tanú ismeretlen helyre költözött, akkor - hasonlóan a vádlott meg nem jelenésénél leírtaknál – a bíróság megpróbálja a lakcímét felkutatni (lakcímközlő, IMBVOP..stb) s amennyiben ez is eredménytelen lesz, úgy kerülhet sor a tanú nyomozás során tett tanúvallomásának a tárgyaláson történő felolvasására.

Azonban ismételten meg kell jegyeznem, hogy a bíróságnak nagyon körültekintően kell eljárnia a tanúk lakóhelyének felkutatása iránt, hiszen elsősorban a tanúk tárgyaláson előadott tanúvallomásait kell értékelni, így a fent leírt esetek csak elenyésző számban fordulhatnak elő a gyakorlatban.

A szakértői vélemény késedelme és a szakértő meg nem jelenése

Általános probléma a késedelmi okoknál, hogy a bíróságra a szakértői vélemény késedelmesen érkezik meg, és ezért kénytelen a bíróság újabb határnapot tűzni. A bírák igyekezni a szakértői vélemény elkészítéséhez elegendő időt biztosítani a szakértők részére, azonban a szakértők nagyfokú leterheltségére tekintettel az eljárási határidőket így sem

tudják tartani, így a részükre megküldött ügyirat nem érkezik vissza a bíróságra, ami azt eredményezi, hogy az adott határnapon a bíróság nem tud „akta hiányában” tárgyalni.

Az eljárás elhúzódását eredményezheti az a tény is, ha a szakértői vélemény:

„...hiányos, homályos, önmagával ellentétben álló vagy az egyébként szükséges, a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság felhívására a szakértő köteles a kért felvilágosítást megadni, illetve a szakvéleményt kiegészíteni” Be. 109.§

Ebben az esetben, amennyiben rendelkezésre is áll a szakértői vélemény a tárgyaláson, a fenti indokok alapján a szakértő meghallgatása szükséges, ami miatt a tárgyalást el kell napolni, és a szakértőt a kitűzött tárgyalásra meg kell idézni,²² ami ismételten az eljárás elhúzódását eredményezi.

A Be. a szakértőkkel szemben is alkalmazza az idézéssel szembeni mulasztás következményeit:

„ a védő és a szakértő rendbírsággal sújtható „ – amellyel a bíróság azonban a szakértők leterheltségére figyelemmel ritkán él.

Megkeresés eredménytelensége, a tárgyaláson felmerült új bizonyítási indítvány

Ezen elhúzódási okot nézzünk meg egy példán keresztül. Magánlaksértés miatt folyik eljárás XY vádlott ellen, ahol a vádlott ügydöntő bizonyítékként kér beszereztetni a bírósággal egy telefonbeszélgetési listát. A bíróság erre tekintettel a tárgyalást elnapolja, -figyelemmel az új bizonyítási indítványra.- és megkereséssel él a telefontársaság felé a telefonlista beszerzése végett. A telefontársaság esetlegesen az időmúlásra tekintettel a kért adatokat nem tudja teljesíteni, így a bíróság az ügyben – a megkeresés eredménytelenségére tekintettel – feleslegesen tűzött újabb tárgyalást, az ügy nem jutott előbbre.

Az életben új bizonyítási indítvány a természetesen számtalan más formában fordulhat elő:

-újabb tanúk meghallgatása

-tárgyi bizonyítási eszköz beszerzése

amelyet mind az ügyész, mind a vádlott, mind a védő indítványolhat.

Természetesen ezeket a bizonyítási indítványokat a bíróság nem köteles elfogadni, de amennyiben a bíróság a bizonyítási indítványt elutasítja, úgy ellene külön fellebbezésnek

²² Be. 299.§ 2002.évi I. törvény 174.§-ával megállapított szöveg

nincs helye, azt az ügydöntő határozattal szemben bejelentett fellebbezésben lehet sérelmezni.²³

Az ügyész meg nem jelenése

A Be. 241.§ (1) bekezdése meghatározza azokat az eseteket amikor az ügyész részvétele kötelező (első fokon, ha a bűncselekményre a törvény öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel, ha a vádlott fogva van, ...stb).

Ezekben az esetekben így az ügyész jelenléte nélkül a tárgyalás nem tartható meg, így ha az ügyész nem jelenne meg, akkor a bíróság lehetősége a Be. 69.§ (6) bekezdése alapján:

„ ha az ügyész a bírósági értesítésben megjelölt időben és helyen olyan eljárási cselekményen nem jelenik meg, amelyen részvétele kötelező, erről a bíróság a felettes ügyészt tájékoztatja, ”

Erre természetesen ritkán kerül sor, - akkor is véleményem szerint inkább adminisztrációs hiba folytán - hiszen az ügyészség érdeke is, hogy az ügyek mihamarabb befejezést nyerjenek.

A bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002 (VIII.1) IM. rendelet 19.§-a a tárgyalási jegyzéknél kifejezetten nem említi feltüntetni az ügyészségi ügyszámon túlmenőleg azt az bizonyos „Ü” betűt, amelyből az ügyészség egyértelműen következtetni tud arra, hogy az ügy ügyészes, mégis a gyakorlat kimunkálta ezt, azaz minden ügyészes ügynél az ügyszám mellett szerepel a nagy Ü betű, így az adminisztrációs hibát is a legcsekélyebb számra lehet szorítani arra tekintettel, hogy az ügyész meg nem jelenése miatt marad el tárgyalás.

Idézés szabályszerűtlensége

Ide kell a másodfokú bíróság mostani problémája!!!

Nem szabályos az idézés, egyrészt ha nem az arra jogosult vette át az idézést.

A Be. 70.§ (3) bekezdése szerint :” *a kézbesítés szabályszerű, ha a hivatalos iratot a címzett vagy helyette a külön jogszabály szerint átvételre jogosult más személy átvette. A hivatalos iratot szabályszerűen kézbesítettnek kell tekinteni, ha az irat átvételét, illetőleg kézbesítési bizonyítvány (tértivevény) aláírását megtagadják. „*

A kézbesítés történhet

²³ Be. 285.§ (3) bekezdés

- személyesen
- posta útján²⁴
- hirdetményi úton
- a bíróság, az ügyész illetőleg nyomozó hatóság kézbesítője útján,
- nemzetközi jogsegély keretében²⁵
- a címzett az iratot a küldőnél is átveheti
- ha a sértettnek vagy egyéb érdekeltnek kézbesítési megbízottja van, részükre szóló iratot – idézés kivételével – a megbízottnak kell kézbesíteni.²⁶

Fontos eljárásjogi szabály, hogy a vádlotti idézésnek a tárgyalás előtt legalább öt nappal kell kézbesíteni. Amennyiben ez a határidő nem történik meg, akkor ez is eredményezheti a tárgyalás elnapolását vagy elhalasztását. Ezzel párhuzamosan kell szólnunk a vádirat közléséről. A korábbi büntető eljárási törvény 1973.évi I.törvény a vádirat kézbesítését illetően akként rendelkezett, hogy :

A vádlottnak az idézést a vádirattal együtt legalább nyolc nappal²⁷, egyébként legalább öt nappal a tárgyalás előtt kell kézbesíteni” 181.§(1)bekezdés

A jelenlegi szabályozás nem ezt tartalmazza, hanem azt, hogy az ügy iratainak a bírósághoz érkezését követően hatvan napon belül²⁸ a bíróság megvizsgálja, hogy van-e helye tárgyalás előkészítése során a bíróságra háruló feladatnak (áttétel, egyesítés..stb), s ezen határidő leteltét követően a „tanács elnöke a vádiratot haladéktalanul megküldi a védőnek, a vádlottat és a védőt felhívja, hogy tizenöt napon belül jelölje meg bizonyítási eszközeit” Be. 263.§ (1)-(2)(ld. melléklet vádirat közlő)

Ezen új rendelkezés, szintén az eljárás elhúzódásának megakadályozását szolgálja azzal, hogy gyakorlatilag nem fordulhat elő olyan elő, hogy a bíróságnak azért kelljen napolnia, mert az

²⁴ ld 79/2004.(IV.19) Korm.rendelet

²⁵ ld 1996.évi XXXVIII. törvény 61.§-a (2) bekezdése, 63.§-át, 80.§-a (3) bekezdését, valamint a 8001/2001. (IK.4.) IM tájékoztatót. 2003.évi CXXX.törvény 49.§-a, amely 2005.CXVI.törvény 4.§-ának (2) bekezdése szerint 2005. november 23-án lépett hatályba.

²⁶ Be. 70.§ (1)-(3) bekezdések

²⁷ kivéve a tárgyalás mellőzésével és a bíróság elé állítás kérdéskörét: lásd részletesebben:

Nagy Anita. A tárgyalás mellőzése és bíróság elé állítás, mint eljárást gyorsító külön eljárások történeti fejlődése
In: Stipta István (szerk.)

Studia iurisprudentiae doctorandorum Miskolciensium = Miskolci doktoranduszok jogtudományi tanulmányai - Tomus 7 . Miskolc: Bíbor Kiadó, 2006. pp. 25-49.

Nagy Anita : A "tárgyalás mellőzése", mint eljárást gyorsító rendelkezés történeti fejlődése a magyar büntetőeljárásban, figyelemmel az Európa Tanács Ajánlásaira

In: Fenyvesi Csaba , Herke Csongor , Mészáros Bence (szerk.)

Bizonyítékok: tiszteletkötet Tremmel Flórián Egyetemi Tanár 65. Születésnapjára . 681 p.

²⁸ 2006.évi LI.törvény 119.§-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg, amely 2006. július 1-el hatályos.

érintettek nem kapták meg időben a vádiratot, amelyre korábban a nyolc napos határidőre tekintettel volt példa.

A védő meg nem jelenése

Büntetőeljárási törvényünk úgy ahogy az ügyésznél, úgy a védő tekintetében is meghatározza azon okokat, amikor kötelező a védő részvétele az eljárásban, így Be. 242.§ (1)és 46.§ alapján: a megyei bíróság, mint első fokú bíróság előtt, a pótmagánvádló lép fel, a terheltet fogva tartják ..stb.

Amennyiben a védő nem jelenik meg szabályszerű idézésre, akkor vele szemben is – hasonlóan a szakértőhöz – rendbírsággal sújtható.²⁹

Más kérdés, hogy a gyakorlatban a tárgyalásról késő védőt a bíró megrendbírságozza, de ugyanakkor igazolási kérelem folytán ezen büntetés elengedésre is kerülhet.

Az eljárás elhúzódása kapcsán nagyobb problémát jelenthet az, ha a védő nem jelenik meg a tárgyaláson és a vádlott ragaszkodik a védője jelenlétéhez, még akkor is, ha az ügy nem védőköteles. Ebben az esetben a Be. 281.§ (3) bekezdése szerint a tárgyalás elnapolására, elhalasztására kerül sor, hiszen a vádlottnak alanyi joga, hogy a védőjéhez ragaszkodjék, hiszen a Be. csak lehetőséget teremt arra vonatkozólag, hogy :

„ha a megidézett védő nem jelent meg, helyette a vádlott más védőt hatalmazhat meg, ”Be. 281.§ (3) bekezdés-

Ez azonban – ahogy a törvény szövegéből is kitűnik, csak lehetősége a vádlottnak, nem pedig kötelessége. Amennyiben a vádlott elfogadná az új védőválasztás lehetőségét akkor is előfordulhat a tárgyalás elhúzódása, hiszen az *„ új védőnek megfelelő időt kell biztosítani ahhoz, hogy védelmére felkészüljön. Ha ez nyomban nem lehetséges, a tárgyalást a meg nem jelent védő költségére el kell halasztani.”Be. 281.§ (3) bekezdés.*

A bíróság működése körében felmerülő ok

Ennek legegyszerűbb megnyilvánulási formája az, amikor az eljáró bíró beteg lesz, s az ügy elnapolásra vagy elhalasztásra kerül ezen ok folytán.

²⁹ Be. 69.§ (1) bekezdés c) pont

Az eddig felsorolt okok csak részben fedik át az eljárás elhúzódsának problémakörét, számos más egyéb elhúzódsi ok ismert, amit az előzőekkel ellentétben a bírósági statisztikában nem kerül kimutatásra. Tekintsünk át ezek közül egynéhányat:

Egyéb elhúzódsi okok

BV intézetnek felróható hibák

Amennyiben a vádlott más ügyben jogerős szabadságvesztését tölti, vagy éppen más ügyben van előzetes letartóztatásban vagy jelen ügyben van előzetesben, akkor a büntetés-végrehajtási intézetből történő előállítására van szükség, s ilyenkor a tárgyalásra történő idézése is speciális (ld vádlott idézése BV-ből). Az életben előfordulhat olyan helyzet, hogy a BV-ből egyszerre több vádlottat kell a bíróság elé állítani, s ehhez nincs megfelelő számú BV ór, így ezért a bíróság előtti előállításuk akadályba ütközik. Szerencsére ez a helyzet a gyakorlatban kivételesen fordulhat csak elő.

Elfogultsággal kapcsolatos ok

Ennek az oknak a megjelenési formáját egy példán keresztül tekintsük át:

Magánvádas ügyben (ahol egyébként is könnyebben szabadulnak el az indulatok a feljelentő és a feljelentett között) a feljelentett utolsó indulatait a bíróság felé próbálja meg levezetni azzal, hogy az illető bíróval szemben (holott előtte nem ismerte) elfogultsági kifogást jelent be.

Erre tekintettel a bíró kénytelen az eljárást elnapolni figyelemmel a Be. 24.§ (2) bekezdésére, mely szerint: ” ...a bíró a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, de az ügydöntő határozat meghozatalában nem vehet részt. ”

Az ügy addig állni fog, amíg a kizárás a Be. 21.§ - 27.§-ig el nem intéződik, s így egy – két hónap múlva kerül vissza ügy az eljáró bíróhoz (feltéve, hogy az elfogultságot a bíróság nem állapította meg), aki ekkor hirdeti ki a határozatát,

Kitűzési késedelem

A Be. 278.§. (1) bekezdése szerint: „ a tanács elnöke a vádirat közlése után megállapítja a tárgyalás határnapját, gondoskodik a tárgyalás megtartásának előkészítéséről, az idézésekről és értesítésekről”

(3) bekezdés:”a tárgyalás határnapját az ügyek érkezési sorrendjének figyelembevételével és a soronkívüliségre vonatkozó rendelkezések szem előtt tartásával a lehető legközelebbi napra úgy kell kitűzni, hogy a bíróság az ügyet lehetőleg elnapolás nélkül, ésszerű határidőn belül be tudja fejezni.³⁰

Amennyiben a kitűzési késedelmeknél a statisztikai adatokat vizsgáljuk, (a Miskolci Városi Bíróságon bíróként 1999-ben a kitűzési késedelmeket vizsgáltam), akkor az alábbi megállapításokat születtek : a kitűzési késedelem az egy éven túli ügyeknél 27 % volt, a hat és tizenkettő hónap közötti ügyeknél 25 %, a négy és hat hónapon túli ügyeknél 18 % , míg a három hónapon túli ügyeknél 30 % volt.

Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a régebbi ügyeket is igyekeznek a bírók feldolgozni, kitűzni - de nyilván ezeknek a befejezése nem könnyű dolog- és körülbelül ugyanolyan mértékben kell figyelni az újonnan beérkezett ügyekre is, hiszen ha például „foglyos” azaz előzetes letartóztatásban lévő ügyről van szó, akkorhiába 3 hónapon belül érkezett az ügy, soronkívüliséget élvez.

Nagyobb probléma kitűzéseknél,- amelyet saját példámon is átéltem - hogy nincs elegendő idő az akta tüzetesebb átnézésére a kitűzéseknél, s így lemaradhat egy-egy fontosabb tanú megidézése. Ez egyrészt köszönhető annak, hogy az ügyek egyre inkább elnehezdednek, bonyolultabbá válnak, s különösen jellemző ez a gazdasági bűncselekményekre.

Ésszerűtlen egyesítések

A tárgyalás előkészítése során a Be. 265.§ (1) bekezdése³¹ szerint:

„A bíróság hivatalból vagy indítványra határoz az ügyek egyesítéséről vagy elkülönítéséről”

Jellemzően a gyakorlatban ez ugyanazon vádlott több bűncselekményének egy eljárásban történő tárgyalását jelenti. Ez addig nem okoz nagy gondot, míg csak egy vádlottról van szó, azonban akkor amikor olyan ügyek kerülnek egyesítésre, ahol három négy vádlott ügye , több vádpont tekintetében is érintve van, a büntetőeljárás bonyolultabbá válásához, s egyben az

³⁰ 2006.évi LI.törvény 128.§-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg. A rendelkezés 2006. július 1. napján lép hatályba.

³¹ 2002.évi I.törvény 161.§-ának (1)bekezdése iktatta be, a második mondat szövegét a 2003.évi II. törvény 63.§-ának (1) bekezdése állapította meg.

eljárás elhúzódásához is vezethet, hiszen az áttekinthetetlen ügyeket sokkal nehezebb az adott bírónak tárgyalnia, mint sok apróbb egyszerű ügyet.

Elmeállapot kérdése

Az eljárás elhúzódását eredményezheti az a tény, hogy időközben a vádlott kóros elmeállapotú lett, hiszen a bíró a tárgyaláson szembesül ezzel a ténnyel először, s ilyenkor tárgyalást el kell halasztania több okból is:

- védőt kell kirendelni (hiszen ebben az esetben kötelező a védelem)
- az ügyészt részvételre kell kötelezni
- szakvélemény elkészítését kell kérni.

Hat hónapos „tárgyalás folytonosságának” határidejének elmulasztása

A Be 287.§ (3) bekezdése szerint:” *a tárgyalást hat hónapon belül ismétlés nélkül lehet folytatni, ha a tanács összetételében nem történt változás, egyébként a tárgyalást előről kell kezdeni.*”

Így amennyiben a bíróság a következő határnapig a hat hónapos határidőt elmulasztja, akkor az eljárás jelentős elhúzódását okozhatja, hiszen ebben az esetben az egész eljárást előről kell kezdeni.

Természetesen olyan elhúzódási okot is számtalant lehetne még találnunk, amely közvetlenül nem jelenik meg a bírósági statisztikában, azonban most azokat a rendelkezéseket tekintsük át a Be.-ben, és a BÜSZ-ben amelyek kifejezetten az eljárás gyorsítását célozták meg, így : a kifogás intézményét, a soron kívüli eljárást és egyéb technikai segítséget.

Kifogás

A kifogás előtt idézem Cséka Ervin szavait³²:

„Az eljárás –egyszerűsítési, gyorsítási törekvések racionalitását, időnkénti szükségességét valóban el kell ismerni. Ez az elismerés azonban a hazai büntetőeljárás történetében szinte

³² Cséka Ervin: Bűnözési helyzet, eljárás –egyszerűsítés, nyomozás Tények és Kilátások Tanulmányok Királyi Tibor tiszteletére Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Bp, 1995 18.p

általánosnak mondható.” Nem véletlen, Cséka Ervin megállapítása, hiszen egyik újonnan létrejött hazai eljárást gyorsító intézmény a kifogás.

A 2006.évi XIX. törvény 2.§-a iktatta be a „ Kifogás az eljárás elhúzódása miatt” jogintézményt a büntetőeljárás törvényünk 262/A-B. pontjába.

Az intézmény jogpolitikai indoka szorosan kapcsolódik témánkhoz, hiszen a 2006.évi XIX. törvény indoklásában ez áll:

„ a jogállami működés egyik legfontosabb eleme a jogbiztonság, amely magába foglalja azt is, hogy mind a büntető-, mind a polgári ügyekben ésszerű időn belül szülessen döntés a bíróságokon.”

A strasbourgi szervek következetes ítélkezési gyakorlata, - mint ahogy arról korábban már szóltunk – kiemelt jelentőséget tulajdonít a jogviták ésszerű időn belül történő elbírálásának, így a törvényi indoklás különösen hangsúlyozza *az ítélkezési gyakorlat fontos sajátosságát, azaz, hogy nem az adott ország igazságszolgáltatását az adott időszakban jellemző átlagos pertartamot, hanem a panaszos konkrét ügyének időigényét veszik figyelembe, ezen belül is vizsgálva a per egyes szakaszainak, eljárási fázisainak időtartamát, illetőleg azt, hogy a bíróság mindent megtett-e annak érdekében, hogy az eljárás folyamatosságát biztosítsa és a jogvita elbírálására minél előbb sor kerüljön.”*

Számos európai országban már ismertek azok az eljárások, amelyekben a felek az eljárás indokolatlan elhúzódását kifogásolhatják. A magyar szabályozás kidolgozásánál a törvény a másfél éve létező és működő osztrák megoldást tartotta szem előtt. Ezt követően ezt vegyük górcső alá:

Kifogás előterjesztésére a vádlott a védő a magánfél jogosult. Kifogást mindig az ”ügyben eljáró bíróságnál írásban lehet előterjeszteni.”, melynek eredménye a kifogás fajtájától függően:

1. a mulasztás tényének megállapítása
- 2.a mulasztó bíróságnak az elmulasztott cselekmény elvégzésére vagy határozat hozatalára történő utasítás
3. megfelelő intézkedés megválasztására történő utasítás.³³

A kifogás előterjesztésének eseteiről a Be. 262/A (2) bekezdése rendelkezik, eszerint:

³³ 1998.évi XIX.törvény 262/A.§.(1)bekezdése szerint

Kifogás akkor terjeszthető elő, ha

a) a törvény a bíróság részére az eljárási cselekmény elvégzésére vagy valamely határozat meghozatalára határidőt állapított meg, azonban az eredménytelenül eltelt,

b) a bíróság az ügyész, az eljárásban részt vevő személy, a megkeresett szerv vagy személy, a tanú vagy a szakértő részére az eljárási cselekmény elvégzésére határidőt tűzött ki, amely eredménytelenül eltelt, és a bíróság a mulasztóval szemben nem alkalmazta a törvény által lehetővé tett intézkedéseket.

A büntetőeljárás bírósági szakaszában érvényesülő új jogintézmény szabályozása, a kifogás elintézésének módja hasonló a polgári eljárás szabályaihoz. Lényeges eltérést jelent azonban, hogy büntetőügyekben nem nyújtható be kifogás azzal az indokkal, hogy a bíróság elmulasztotta a perek ésszerű időn belül történő befejezésére irányuló kötelezettségét. Az ésszerű idő fogalmát a Be. – a polgári eljárást szabályozó törvénnyel szemben- nem használja, ugyanakkor a törvényben számos konkrét eljárási határidő található, melyek elmulasztása esetén a kifogás a polgári ügyekhez hasonlóan benyújtható.³⁴

A büntető eljárás sajátosságaiból adódó eltérés továbbá, hogy

(1) Az ügyben eljáró bíróság a kifogást – a (2) bekezdés esetét kivéve – nyolc napon belül közvetlenül felterjeszti a kifogás elbírálására hatáskörrel rendelkező bírósághoz. A felterjesztésben számot ad arról, hogy a hiányolt eljárási cselekmény elvégzése vagy határozat meghozatala – megítélése szerint – milyen okból nem volt lehetséges.

(2) Ha az ügyben eljáró bíróság a kifogást alaposnak tartja, a kifogásnak a bírósághoz való érkezését követő harminc napon belül meghozza, illetőleg elrendeli a kifogásban sérelmezett helyzet megszüntetése érdekében szükséges intézkedést. A bíróság a kifogás elintézéséről a kifogás előterjesztőjét értesíti.”

Végezetül a kifogást, ha helyi bíróság mulasztásával szemben benyújtott kifogásról van szó, akkor a megyei bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsa, a megyei bíróság mulasztásával szemben benyújtott kifogást az ítéletábla, az ítéletábla mulasztásával szembeni kifogást a Legfelsőbb Bíróság, A legfelsőbb Bíróság mulasztásával szembeni kifogást a Legfelsőbb Bíróság másik tanácsa bírálja el, az iratok felterjesztésétől számított tizenöt napon belül.³⁵

³⁴ 2006 évi XIX. törvény indoklása 2.§.

³⁵ 1998.évi XIX.törvény 262/B.§.(3)bekezdése szerint

A kifogás megjelenése kapcsán módosult a 14/2002.(VIII.1) IM. rendelet a bírósági ügyvitel szabályairól is (röviden BÜSZ), mivel az ügycsoportoknál külön címként jelent meg „, felterjesztett kifogás az eljárás elhúzódása miatt”³⁶

A soron kívüli eljárás

A gyakorlatban a kifogás és a már eddig is ismert soron kívüli eljárás (BÜSZ 33.§) elhatárolása esetlegesen gondot okoz, ezért erre figyelemmel tekintünk át ezen jogintézményt. A soron kívüli eljárás már ezidáig is létező része a bírósági gyakorlatnak, azonban ez elsődlegesen **igazgatási** jellegű intézkedése a bíróság elnökének, amely a BÜSZ 33.§.(1) bekezdése alapján

- a) jogszabály rendelkezésén,
- b) az OIT határozatán,
- c) a bíróság elnökének a rendelkezésén nyugszik.³⁷

A bírósági ügyviteli szabályok lehetővé tették részben egyedi konkrét ügyekben a bíróság elnökének soronkívüliség elrendelését éppúgy, mint bizonyos ügycsoportok egységes soron kívüli kezelését. Így nem vitásan töretlenül és – ismeretem szerint az egész országban – egységesen megfogalmazott követelmény, hogy a foglyos ügyek minden esetben soron kívül kifizendők. Az utóbbi időben megszorodott ilyen jellegű ügyek miatt a soron kívüliség

³⁶ ld. 14/2002.(VIII.1) IM. rendelet 29. §-a

³⁷ **33/B. §** (1) A bíróság elnöke – külön kérelem nélkül – hivatalból az ügy soron kívüli intézését rendelheti el, különösen akkor, ha

- a) ahhoz kiemelkedően fontos társadalmi-, igazságügyi-, illetve közérdek fűződik;
- b) az ügy tárgya az állampolgárok széles körét érintő kérdés;
- c) a gyermekek jogait, illetve kiskorú ügyfél fontos érdekét érinti az ügy (pl. gyermek jogállása, gyermek elhelyezése, gyermekkel való kapcsolattartás, apaság megállapítása).

(2) A bíróság elnöke a Be. 64/A. §-ának b) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén – külön kérelem nélkül – hivatalból elrendeli az ügy soron kívüli intézését.

(3) A bíróság elnöke az ügyfél által előterjesztett soronkívüliség elrendelése iránti kérelem elbírálása során különösen az alábbiak figyelembevételével határoz:

- a) kérelmező személyi körülményei;
- b) az ügy tárgya és jellege;
- c) bíróság működésében felmerült objektív ok.

A jelen jogszabályhelyt BÜSZ.33/B. §-t a 41/2004. (XII. 21.) IM rendelet 4. §-a iktatta a szövegbe, e módosító rendelet 9. §-ának (1) bekezdése alapján rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

kiterjesztésére került a szabadlábon lévő, de nem magyar állampolgárok által elkövetett ügyekre is.³⁸

Amennyiben az eljárás soron kívüliségét az elnök elrendeli, akkor „*az intézkedés az ügy iratborítékának külső oldalára írt feljegyzéssel is megtehető*”

A Büsz. 33/A. § (1)³⁹ szerint „*A soronkívüliség az ügynek a rendes ügymenetből történő kivételét jelenti. A soron kívül intézendő ügyben – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – minden intézkedést haladéktalanul kell megtenni.*”

Ezzel szemben a kifogásnál az ügy nem kerül ki a rendes ügymenetből, csak a kifogást érintő résziratok kerülnek felterjesztésre, amelyek így nem növelik a pertartamot.⁴⁰

Az elnök által elrendelt soron kívüli ügyintézés teljesítését az elnök legalább háromhavonta ellenőrzi, és mulasztás esetén megteszi a szükséges intézkedést (pl. határidő tűzésével a következő szükséges intézkedés megtételére felhívás, figyelmeztetés, fegyelmi felelősségre vonás). (Büsz 33/A (3) bekezdés)

Könnyen belátható azonban, hogy minél nagyobb számban érkeznek a bíróságra soron kívüli ügyintézését igénylő ügyek, annál nagyobb mértékben tolódik ki az első tárgyalási határnap ezekben az ügyekben, illetve ez automatikusan vonja maga után azt is, hogy az ilyen ügyintézés nem igénylő ügyek egyre később kerülnek kitűzésre.⁴¹

Ahogy a korábbi fejezetekben is utaltam rá, azért is fontos a kifogás intézménye mert az EEJB előtt a marasztalás elkerülésére nem szolgálhat az a tény, hogy nyomasztó a bíróságon a munkateher, alacsony a bírói létszám a folyamatban lévő ügyek számához viszonyítva és azok hatékony letárgyalásához. A tárgyi és személyi feltételek biztosítása az állam feladata.

Véleményem szerint a magyar igazságszolgáltatásban az eseti nyomozati, bírói hibáktól eltekintve az eljárások sokszor kifogásolt elhúzódása e feltételek hiányára vezethetők vissza.⁴²

³⁸ Bodor Tibor: A bírói pártatlanság követelménye és az eljárás ésszerű időtartama ³⁸ Tóth Mihály: Vázlatok és szemelvények a büntető eljárásjog tanulmányozásához 70-71.p.

³⁹ 33/A. §-t a 41/2004. (XII. 21.) IM rendelet 4. §-a iktatta a szövegbe, e módosító rendelet 9. §-ának (1) bekezdése alapján rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

⁴⁰ Balatonöszödi konferenci anyag!!!

⁴¹ Bodor Tibor: A bírói pártatlanság követelménye és az eljárás ésszerű időtartama ⁴¹ Tóth Mihály: Vázlatok és szemelvények a büntető eljárásjog tanulmányozásához 70-71

⁴² Bodor Tibor: A bírói pártatlanság követelménye és az eljárás ésszerű időtartama ⁴² Tóth Mihály: Vázlatok és szemelvények a büntető eljárásjog tanulmányozásához 72

Egyéb technikai segítség

A bírósági munka nagy részét adminisztratív azaz ún. kurrenciális teher nehezíti, hiszen a bírák utasításokkal Lásza Iroda (LI) Lásza Kiadó (Lk.) jelzésekkel látják el az ügyiratot, hogy abban előrelépés történik.

A bíróságokon az ott dolgozó bírák, ügyintézők, jegyzők munkáját nagymértékben megkönnyítik - és ezáltal egyszerűsítik az eljárást - az általuk használt nyomtatványok. Ezek közül a leggyakoribbak: idézések, értesítések, megkeresések, elhalasztott tárgyalások jegyzőkönyve...stb. Még fogalmazó koromban készítettem egy olyan idézést, ami annyiban segítette és most is segíti (hiszen mai napig használják a Miskolci Városi Bíróságon) a jegyzők munkáját, hogy rajta szerepel valamennyi kiadandó irat száma, így az idézések sokkal egyszerűbbé válnak.

A technikai felszereltséget az Európa Tanács már korábban ismertetett R (94) 12. Ajánlása is fontosnak tartja, így:

„megfelelő segédszemélyzetet és felszerelést- különösen irodagépeket és informatikai eszközöket – kell biztosítani a bírák számára annak érdekében, hogy a bírák hatékonyan és indokolatlan késedelem nélkül dolgozhassanak.”⁴³

Egyéb felhasznált irodalom:

Szabóné Nagy Teréz? A büntető igazságszolgáltatás hatékonysága és a tárgyalás alapján hozott megszüntető végzés

Magyar Jog 1984. évi 12. szám 1023.p.

Kiss Anna: A büntetőeljárás reformja Belügyi Szemle 1999.évi 3. szá, 32.p.

⁴³ Tóth Mihály: Vázlatok és szemelvények a büntető eljárásjog tanulmányozásához 97.p.